

Yumuşak Güç Kavramı Bağlamında Çin'in Sahraaltı Afrika'ya Yönelik Kamu Diplomasisi Faaliyetleri¹

DOI: 10.26466/opus.565691

*

Elif Yıldırım*

* Arş. Gör. Yalova Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler, Yalova/Türkiye

E-Posta: elif.sak@yalova.edu.tr

ORCID: [0000-0002-9224-025X](https://orcid.org/0000-0002-9224-025X)

Öz

Çalışmada yumuşak güç kavramı çerçevesinde Çin'in Afrika'ya yönelik kamu diplomasisi faaliyetleri ele alınmaktadır. Bu bağlamda çalışmada ilk olarak yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramlarına ilişkin açıklamalara yer verilmektedir. Yumuşak güç Nye'in görüşleri doğrultusunda açıklanmakta, kamu diplomasisi ise Cull'in yapmış olduğu sınıflandırma çerçevesinde "yeni kamu diplomasisi" kapsamında ele alınmaktadır. Çin'in yumuşak güç unsurlarına ilişkin açıklamalar yapıldıktan sonra özellikle ekonominin Çin için yumuşak güç unsuru olma özelliği üzerinde durulmakta ve temelinde ekonominin yer aldığı kamu diplomasisi faaliyetleri inceleme konusu yapılmaktadır. Yapılan değerlendirmede, Çin için ekonominin Sahraaltı Afrika'da bir yumuşak güç kaynağı olduğu görülmektedir. Nitekim Çin'in kendine özgü bir modele sahip olması ve ekonomisinde meydana gelen yükseliş Sahraaltı Afrika ülkeleri için cezbedici bir unsur olmaktadır. Ekonominin bir yumuşak güç aracı olarak kullanılmasında ise hem devlet hem de devlet dışı aktörler çeşitli kamu diplomasisi faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bu çerçevede özellikle bölge ile kurulan ekonomik ilişkiler, bölgeye yapılan yatırımlar ve dış yardımlar Çin'in Sahraaltı Afrika'daki önemli kamu diplomasisi faaliyetleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak Güç, Nye, Ekonomi, Kamu Diplomasisi, Çin

¹ Bu makale yazarın "Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi: Sahraaltı Afrika Ekseninde Türkiye ve Çin Faaliyetlerinin Karşılaştırılması" isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

China's Public Diplomacy Activities for Sub-Saharan Africa in the Context of Soft Power Concept

*

Abstract

In this study China's public diplomacy activities towards Africa are discussed within the framework of the concept of soft power. In this context, firstly, the concepts of soft power and public diplomacy are explained. Soft power is expounded according to Nye's views, public diplomacy is considered as new public diplomacy within the scope of Cull's classification. After making explanations about China's soft power elements, it is especially emphasized that the economy is a soft power component for China and the public diplomacy activities on the basis of economy are examined. The assessment shows that the economy for China is a source of soft power in Sub-Saharan Africa. In fact, China's unique model and the increase in the economy have been attractive element for Sub-Saharan African countries. In the use of the economy as a means of soft power, both state and non-state actors are engaged in various public diplomacy activities. Concordantly, economic relations with the region, investments in the region and foreign aid are considered as important public diplomacy activities in Sub-Saharan Africa.

Keywords: Soft Power, Nye, Economy, Public Diplomacy, China.

Giriş

Kamu diplomasisi yeni olmamakla birlikte özellikle son dönemlerde daha fazla ön plana çıkmış ve yumuşak gücün kullanımı için zemin oluşturmuştur. Kültür, iç politika, dış politika ve ekonomi gibi yumuşak güç unsurları kullanılarak diğer ülke halklarının sevgisini kazanmaya yönelik gerçekleştirilen faaliyetler kamu diplomasisinin en önemli unsurları haline gelmiştir. Günümüzde birçok devlet kamu diplomasisi faaliyetinde bulunmaktadır. Ülkelerin bölgelere yönelik uygulamaları farklılık göstermekle birlikte, genellikle karşı tarafı dinleyerek anlamak, onları bilgilendirmek ve etkilemek, yanlış anlaşılmaların ve kabullerin ortadan kaldırılmasını sağlamak, uzun vadede yabancı ülke vatandaşları ile münasebet inşa etmek ortak amaçlar arasında yer almaktadır. Bu çalışmada ise günümüzde yükselen ekonomisiyle ön plana çıkan Çin'in Sahraaltı Afrika'daki kamu diplomasisi faaliyetleri inceleme konusu yapılmıştır. Bölgeye yönelik çeşitli faaliyetler yürütülmesine rağmen çalışma kapsamında yalnızca ekonomik niteliğe sahip olanlara yer verilmiştir.

Çalışma dört başlık altında kurgulanmıştır. Sırasıyla birinci ve ikinci başlıklar altında çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturan yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramları açıklanmıştır. Kavramlara ilişkin açıklamalar yapıldıktan sonra üçüncü başlık altında Çin'in yumuşak güç unsurlarına ve kamu diplomasisine ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Son bölümde ise Çin'in Sahraaltı Afrika'da yumuşak güç kaynağı olarak ekonomiyi kullandığı gerçekleştirdiği kamu diplomasisi faaliyetlerine yer verilerek çalışma sonlandırılmıştır.

Yumuşak Güç Kavramı

Yumuşak güç kavramını ilk defa Joseph S. Nye, 1990 yılında yayımlanan "*Bound To Lead*" adlı kitabında kullanmış, daha sonra yazar, "*The Paradox of American Power*" adlı eserinde tekrar bu kavrama değinmiştir (Nye,2002). Nye tarafından 1990'larda ileri sürülen bu kavram, istediğine zor kullanmak veya para vermek yerine cezbetme yoluyla ulaşma yeteneğini belirtmektedir (Nye,2005, s.5). Başka bir ifadeyle bir devletin arzu ettiği sonuçlara ulaşması zorlayıcı diplomasi yöntemlerinin yanı sıra hedef

devletlerin onun sistemini kabul etmesi, onun değerlerine hayranlık duyması

ve onu takip etmek istemesi durumunda da mümkün olabilmektedir (Nye, 2002, s.9). Nitekim, yumuşak güç vasıtasıyla ortak değerler etrafında toplanmak ve diğer devletlerle işbirliği alanı oluşturmak, açık bir tehdit olmadan karşı tarafa amaçlarını kabul ettirme ve onları etkileme imkanı vermektedir (Nye,2005, s.16).

İkna ve insanları sözle etkileme önemli olmasına rağmen yumuşak güç yalnızca bu unsurlardan oluşmamaktadır. Bununla beraber bünyesinde cezbetme becerisini de bulundurması gerekmektedir. *"Bu çerçevede yumuşak güç davranışsal açıdan cezbedici gücü, tarafları etkileyebilmeyi ve yönlendirmeyi; kaynaklar açısından ise cazibeyi oluşturan değerleri ifade etmektedir"* (Nye,2005, s.15). Nye'a göre bir ülkenin yumuşak gücünü oluşturan kaynakları *"kültür (başkalarına çekici geldiği yerlerde), siyasi değerler (yurt içi ve yurt dışında onlara göre yaşadığında), ve dış politika (meşru ve ahlaki olarak otoriter görüldüğünde)"* (Nye,2005, s.11) olmak üzere sınıflandırmak mümkündür. Kültür sosyal davranışların meydana geldiği ve çeşitli grupların bilgi ve değerlerini birbirine aktardığı bir zemindir (Nye,2013). Bir toplum için anlamı olan değer ve deneyimlerin toplamı o ülkenin kültürünü oluşturmaktadır ve kültürün birçok görünüm şekli vardır. Genel olarak elit kesime hitap eden edebiyat, sanat ve eğitim gibi yüksek kültür ve daha geniş kesime hitap eden popüler kültür olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Nye,2005, s.11). Bununla birlikte insan kültürlerinin bazı yönleri evrensel nitelik taşıırken diğerleri çeşitli sosyal sınıflara ve küçük gruplara özeldir (Nye,2013). Ancak Nye'a göre bir ülkenin kültürü evrensel değerleri içermesi ve politikaları da paylaştığı değerlere ve menfaatlara hizmet etmesi durumunda istenilen sonuçları ulaşma olasılığını arttırmaktadır (Nye,2005, s.11). Evrensel değerleri içinde barındırmanın dışında, kültürün yumuşak güce olumlu yönde katkı sağlayabilmesi için ayrıca sosyal birliktelik, yüksek yaşam standardı, yeterli olanakların ve özgürlüklerin sağlanması, hoşgörülü bir toplum yapısının bulunması gibi unsurların da varlığı gerekmektedir.

Siyasi değerler kültür ile birlikte yumuşak gücün iç kaynakları arasında yer almaktadır. Nye, bir hükümetin yurt içinde, uluslararası kuruluşlarda ve dış politikada savunduğu değerlerin başkalarının seçimlerini

etkileme kabiliyetine sahip olduğunu belirtmektedir (Nye,2005, s.23). Dolayısıyla hükümet politikaları bir ülkenin yumuşak gücünü güçlendirebilir ya da ona zarar verebilir. Özellikle diğerlerinin fikirlerine göre ikiyüzlü, kibirli ve duyarsız olan ya da ulusal çıkarlar konusunda dar perspektifli bir yaklaşım üzerine inşa edilen politikaların yumuşak güce zarar verici etkisi bulunmaktadır (Nye,2005, s.14). Bununla birlikte bazen politikaların ve değerlerin dürüstçe uygulanması da yumuşak güce katkıda bulunmak için yeterli olmamaktadır. Nitekim uygulanan politikalar ve değerler bazıları için çekici olmasına rağmen diğerlerini aynı şekilde etkilememektedir (Nye,2005, s.60). Bu çerçevede siyasi değerlerin ve hükümet politikalarının daha çok birbirine benzer rejime ve siyasi değerlere sahip ülkeler arasında yumuşak güce olumlu katkıda bulunacağı söylenebilmektedir.

Kültür ve siyasi değerlerin yanı sıra bir ülkenin yumuşak gücü üzerinde önemli etkiye sahip olan diğer unsur dış politika oluşturmaktadır (Nye, 2005, s.22). Bu çerçevede dar ve uzağı göremeyen perspektife sahip politikaların aksine, geniş kapsamlı ve öngörülü tanımlamalara dayalı politikaları diğerlerinin gözünde çekici kılmak yumuşak güç için önem taşımaktadır. Tarafların ortak değerleri söz konusu olduğunda herkes için önemli değerleri ifade eden ve insan hakları, demokrasi gibi ortak değerleri genel olarak destekleyen politikaların çekici olma ihtimali daha fazla olmaktadır (Nye,2005, s.65-66). Ancak yumuşak güç için yalnızca ortak değerlere vurgu yapan politikalar yeterli olmayıp aynı zamanda o ülkenin hem uluslararası kurallar oluşturabilecek güçte olması hem de bu kuralara ve kurumlara uyması gerekmektedir (Nye,2013).

Nye'a göre kültür, siyasi değerler ve dış politika yumuşak güç oluşturan temel unsurlar olmakla birlikte yumuşak güç kaynaklarını çeşitlendirebilmek mümkündür. Nitekim ekonomi gibi sert güç kaynağı olarak bilinen unsurlar da bazen yumuşak güç kaynağı olabilmektedir (Nye,2013). Bir ülkenin kendi değerlerinden ve politikalarından feragat etmeden başarılı bir ekonomik modele sahip olması diğerlerini cezbedecek ve onu örnek almalarını sağlayacak unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca güçlü ekonomiye sahip devletler ekonomilerini yaptırım ve ödeme gücü kaynağı olarak kullanmalarının yanı sıra istediklerine ulaşma doğrultusunda onun cezbedici gücünden de faydalanabilmektedir.

Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi kavramının en erken kullanımına London Times gazetesinde 1856 yılında rastlanmaktadır. Kavram ABD Başkanı Franklin Pierce tarafından nezaketin eş anlamlısı olarak ve aynı zamanda empati kurmak anlamında kullanılmıştır. (Sancar,2012, s.82). Kamu diplomasisi kavramının açık bir tanımlaması ise ilk defa 1965 yılında Tufts Üniversite'nde Fletcher Diplomasi Okulu'nun dekanı aynı zamanda emekli diplomat olan Edmund Gullion tarafından kamu diplomasisine ilişkin Edward Murrow Merkezi'nin açılışında yapılmıştır. Açılıştaki yer alan bir broşürde kamu diplomasisinin özeti şu şekilde yer almıştır (Cull,2008, s.19)

“Kamu diplomasisi dış politikanın inşası ve uygulanması sürecinde kamu tutumları ile ilgilidir. Geleneksel diplomasi dışında uluslararası ilişkilerin tüm boyutlarını, hükümetlerin diğer ülkelerde kamuoyu tesis etmelerini, özel grupların etkileşimini, bir devletin ve devletlerin birbirlerine ilişkin ilgi alanlarını, Dışişleri raporlarını ve bu raporların politikaya etkisini, işi iletişim olanlar, diplomatlar ve dış temsilciler arasındaki haberleşmeyi ve kültürler arası iletişim sürecini içermektedir” (Cull,2008, s.19).

Bu bağlamda devletler tarafından yürütülen kamu diplomasisi uygulamalarının başlıca amacını *“hedef ülke vatandaşlarını etkilemek ve bunu yaparak iç ve dış politikada değişiklik yapmaları için kendi hükümetlerine baskı kurmalarını sağlamak”* oluşturmaktadır (Szondi, 2008, s.7).

Kamu diplomasisi yeni olmamakla birlikte İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra meydana gelen bazı gelişmeler yeni kamu diplomasisinin ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. Bu konuda özellikle 1945 sonrasında iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler önemli rol oynamıştır. Kamuoyu da diğer ülkelerde meydana gelen olaylarla ilgili diğer devletlerle aynı, hatta onlardan daha hızlı bilgi elde etme imkanına sahip olmuştur. Medya faaliyetleri yaygın hale gelmiş ve büyük toplumlarda mevcut olan bilgiler, uluslararası ilişkilerde kamuoyunun fikrini önemli bir faktör haline getirmiştir (Melissen,2005, s.3). Diğer taraftan Doğu- Batı arasındaki rekabet ve uluslararası toplumun yaygınlaşması fikirlerin yarışını devletler arasında daha da yoğunlaştırmış ve ona küresel bir boyut kazandırmıştır. Yeni ortaya çıkan uluslar kamu diplomasisinin hem hedefi hem de uygulayıcısı haline gelmiştir. Soğuk Savaş'ın etkisi hükümetleri olduğu kadar

ülkelerin vatandaşlarını da etkilemiştir. Bu dönemde algılamaların da gerçekler kadar önemli olduğu daha belirgin hale gelmiştir (Melissen, 2005, s.3). Algı yönetimini gerçekleştirebilmek amacıyla devletler geleneksel kamu diplomasisi faaliyetlerinde kullanılan araçlar dışında çeşitli vasıtalar aracılığıyla çalışmalarını sürdürmeye başlamıştır.

Cull (2009, s. 14) “Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi” olarak zaman içerisinde meydana gelen değişimleri şu şekilde göstermiştir:

Tablo 1. Cull, Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi

Baskın Özellikler	Eski KD	Yeni KD
1)Uluslararası Aktörün kimliği	Devlet	Devlet ve devlet-dışı
2)Teknolojik çevre	Kısa dalgalı radyo Basılı gazeteler Sabit hatlı telefonlar	Uydu, İnternet, Gerçek-zamanlı haberler Cep telefonları
3)Medya Çevresi	İç haber ve uluslararası haber arasında net bir çizgi olması	İç haber ve uluslararası haber alanının belirsizleşmesi
4)Yaklaşımın Kaynağı	Hükümet savunuculuğu ve propaganda teorisi	Kolektif markalaşma ve ağ kurumu
5)Terminoloji	“Uluslararası imaj” “Prestij”	“Yumuşak güç” “Ulus markalaşması”
6)Rolün yapısı	Yukarıdan aşağıya, aktörden yabancı insanlara doğru	Yatay, aktör tarafından kolaylaştırılır
7)Rolün doğası	Hedeflenen mesajın İletimi	İlişki inşa etme
8)Toplam amaç	Uluslararası zeminin Yönetimi	Uluslararası zeminin Yönetimi

(Kaynak: Cull,2009 s.14)

Nielsen’e göre kamu diplomasisi aktiviteleri genel olarak *reaktif* (haber yönetimi), *proaktif* (stratejik iletişim) ve *münasebet inşa etme* olarak üç boyuta bölünebilmekte ve siyasi/askeri, ekonomik, toplumsal/ kültürel veya bunların herhangi bir kombinasyonuna yöneltelebilmektedir. Boyutların her biri farklı zaman ölçeğine göre işlemektedir. Kamu diplomasisinin *reaktif* uygulamaları merkezine haber yönetimini almaktadır. Bu yaklaşımın ar-

dındaki temel fikir, dünyada hükümetin durumuna ilişkin insanların algısını etkileyecek bir olay meydana geldiğinde hükümetin resmi pozisyonuna ilişkin halka açıklama yapmanın ve halkı aydınlatmanın gerekli olduğu düşüncesidir. Farklı hedef kitlelere seslenmesi dolayısıyla haber yönetimi hem yerli hem de milletler arası medyanın etkin bir şekilde kullanılmasını gerektirmektedir (Nielsen, 2011, s.16-17). Proaktif yaklaşım orta vadeli stratejidir ve hükümetin dışarıya göndermek istediği herhangi bir mesajla ilişkin olumlu algı yaratmak amacıyla yürütülmektedir. Bu yaklaşım meydana gelen olaylara yalnızca cevap vermek yerine, organizasyonlar ve reklam kampanyaları vasıtasıyla gündem oluşturma üzerine odaklanmaktadır. Ayrıca politik, ekonomik ve kültürel alanlardaki ilişkileri geliştirmek de amaçlanabilmektedir. Organizasyonlar, olimpiyatlara ya da küresel ısınma üzerine bir zirveye ev sahipliği yapmak olabileceği gibi, bir ülkenin geliştirmek istediği imaja yönelik düzenleyeceği başka türlü faaliyetleri de içerebilmektedir. Kamu diplomasisinin bu boyutunun ilk boyutundan farkı, aktörlerin dışarıya verecekleri mesajları daha fazla planlama ve düşünme imkanına sahip olmaları ve mesajları ve imajlarıyla etkileyecekleri insanları ve organizasyonları daha kolay bir şekilde hedef alabilmeleridir (Nielsen, 2011, s.17). Kamu diplomasisinin üçüncü ve en uzun vadeli boyutu münasebet inşa etme ise güven kazanmaya ve tarafsız ve güvenli çevre yaratmaya dayanmaktadır (Leonard, 2002, s.11). Programları yıllara yayılmakta ve bu programlar aracılığıyla hedef olarak seçilen ülkenin insanlarına derin bir bakış açısı kazandırmak amaçlanmaktadır (Nielsen,2011, s.18). Burs, ülke değişimi, eğitim, seminer, konferans, gerçek ve sanal iletişim ağları, medya kanalları söz konusu amaca ve hedefe yönelik uzun vadede gerçekleştirilen faaliyetler arasında yer almaktadır. Bu yaklaşımın önemli özelliği hükümet organizasyonlarının ikinci planda kalması ve daha çok politikacılar, iş adamları, kültürel girişimciler veya akademisyenler arasında kurulan bağlarda kolaylaştırıcı rol oynamasıdır (Leonard, 2002, s.18).

Çin'in Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Unsurları

Çin'in yumuşak güç konsepti çok eskiye, Zhou Hanedanlığı (M.Ö. 1122-M.Ö. 256) dönemine dayanmaktadır. O dönemde yaşayan Konfüçyüs yaşamı boyunca Çin'in yönetici elit kesimine yumuşak gücü anlatmış ve bu güç vasıtasıyla yöneticilerin şiddet önlemlerine başvurmadan amaçlarına ulaşabileceğine inanmıştır. Ancak Mao Zedong'un özellikle Kültür Devrimi (1966) sonrasında ülkenin maddi yoksulluğunu ortadan kaldırmaya yönelik çabalarını arttırmasıyla birlikte yumuşak güç faaliyetleri sekteye uğramıştır (Pang, 2009, s.126; deLisle, 2010, s.496). 1970'lerin sonuna doğru Deng Xiaoping'in döneminde çeşitli reformlar gerçekleştirilmiş ve askeri ve ekonomik alanda meydana gelen gelişmelerle birlikte Çin, bölgesel barış için tehdit olarak algılanmaya başlamıştır. Çin'in gücünü kullanarak bölgesel hegemonya kurma girişiminde bulunması ve Japonya'nın Çin'in bu yükselişine cevaben Doğu Asya ülkelerini yeni bir iki kutuplu uyumsuzluğa maruz bırakma ihtimali bölge ülkelerinde tedirginlik yaratmıştır (Roy, 2011, s.156). Bunun farkında olan Deng Xiaoping, bu endişeyi ortadan kaldırmak ve ekonomik olarak yükselişini devam ettirebilmek için dış politikada *"canlılığı gizle ve bilinmezliği destekle"* anlayışını sürdürmeye devam etmiştir. Ancak insan hakları ihlalleri ve askeri olarak hızlı yükseliş Çin'in gelişmesinin tamamen barışçıl olmadığı yönünde algıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ayrıca ülkenin ekonomik durumunun iyileşmesine rağmen bu durumun halka yansımaması, zorla toprakların ele geçirilmesi ve çevresel yıkım, zengin-fakir arasındaki farkın daha da belirginleşmesi, etnik azınlıkların ayaklanması sosyal rahatsızlıkların ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. Söz konusu durumlar da liderlerin dikkatini Çin üzerine çevirmesine neden olmuştur (Cheng Sun, 2011, s.55; Hunter, 2011, s.8).

Pekin tarafından içeride istikrarı ve barışı korumak, dışarıda ekonomik büyümeyi sürdürmek temel amaç olarak belirlenmiştir. Doğal kaynakları, ekonomik yapıyı, askeri olanakları ve sosyal gelişmeyi içinde bulunduran *"kapsamlı ulusal güç"* için iç ve dış politikanın nasıl belirlenmesi gerektiği üzerine çıkan tartışmalar yumuşak güç tartışmalarını beraberinde getirmiştir (Jong Lee, 2009, s.3). Hu Jintao'nun (2002) iktidara gelmesinden sonra barışçıl gelişme konusu üzerinde durulmuş ve iç ve dış politikada

yol gösterici olarak daha çok “uyumlu toplum ve uyumlu dünya” gerekliliğinden söz edilmiştir (Cheng Sun, 2011, s.55). 2006 yılında yedincisi düzenlenen Çinli Yazarlar Konferansı'nda da Başkan Jintao yumuşak gücü yüzleşmek zorunda oldukları temel konu olarak tanımlamıştır. Nitekim birçok Çinli stratejist de yumuşak gücün faydasını, dış çevreyi Çin'in ekonomik ve askeri gücünü arttırabilmesi için olanaklı hale getirme yeteneğinde görmekte ve ülkenin yükselişinin ardındaki stratejik elementlerden birinin yumuşak güç olduğunu düşünmektedir (Lee, 2009, s.3; Kalathıl, 2011, s.3). Dolayısıyla yumuşak güç, Çin'in bir tehdit olduğu algısını ortadan kaldırarak onun gelişimini devam ettirebilmesi konusunda bir gereklilik olarak görülmektedir (Jong Lee, 2009, s.3).

Kalathıl'e göre Çin'in yumuşak güç stratejisi temelde ABD ile ikili ilişkileri zayıf olan ülkeler üzerine odaklanmaktadır. Bununla birlikte ABD'ye, Avrupa ülkelerine ve gelişmekte olan ülkelere yönelik yumuşak güç vasıtasıyla elde edilmek istenen amaçlar da farklılık göstermektedir. Afrika, Latin Amerika ve Güneydoğu Asya gibi aktif olarak faaliyetlerin gerçekleştirildiği yerlerde daha çok bu bölgelerde yer alan enerji kaynakları nedeniyle ve Tayvan'ın diplomatik olarak resmen tanınmasını engellemek amacıyla girişimlerde bulunmaktadır. Batı'da gerçekleştirilen faaliyetler ise daha çok uluslararası kültür yaratma, tarihi araştırmalar ve uluslararası organizasyonlara katılma vasıtasıyla imaj düzeltme ve Çin hakkındaki yanlış anlaşılmaları ortadan kaldırma amacı taşımaktadır (2011:4). Bu çerçevede başka ülkelere giden insanlar, her türlü uluslararası ticaret fuarları, ekonomik anlaşmalar ve projeler, diplomasi, iş, turizm ve spor kanalları etkili kamu diplomasisi araçları olarak görülmektedir.

Çin'in kamu diplomasisi faaliyetlerinin temelinde yer alan yumuşak güç kaynaklarını “Pekin Konsensüsü”, “Barışçıl Yükseliş ve Barışçıl Gelişme” söylemi ve Çin medeniyeti oluşturmaktadır (Cho ve Jeong, 2008, s.461). Bunların dışında Çin'in yumuşak gücüne katkı sağlayan unsurlar arasında yatırımlar, karşılıksız dış yardımlar, insani yardımlar; uluslararası ve bölgesel kuruluşlara katılım ile iyi komşuluk politikası uygulamaları sayılabilmektedir (Zheng, 2009, s.3).

Pekin Konsensüsü yalnızca Çin'e özgü bir modelden ilk defa bahsedildiği için önem taşımaktadır. Ramo'ya göre bu terimin en önemli özelliklerinden birini modernleşme konusunda ulusal mutabakatı, tüm politik ve makroekonomik istikrarı ve ülke içindeki reformları sağlayacak güçlü

bir devletin varlığı oluşturmaktadır (Pang, 2009, s.127). Ayrıca model, “modernleşmeye dayanan kalkınma anlayışı, kişi başına düşen yurt içi hasıla miktarının yanı sıra sürekliliği ve seviyesi ile ölçülebilen ekonomik başarı ve ABD’nin karşısında Çin’in ve diğer ülkelerin kendi özgür iradeleriyle karar verebilmesi” olmak üzere üç teoremi içermektedir (Kennedy, 2008, s.11). Modelin hem bu şekilde her konuyu kapsamaması hem de Çin’in ülke içinde ve dışındaki imajını olumlu etkilemesi benimsenmesini kolaylaştırmıştır.

Pekin Konsensüsü ile birlikte 1978’lerde başlayan reformlar neticesinde Çin’in hızlı bir şekilde büyümesi ekonomiyi önemli bir yumuşak güç kaynağı haline getirmiştir. Çin’in hızlı gelişimi onunla benzer yönetim biçimine sahip olan “Kamboçya, Vietnam ve Laos” (Rawnsley, 2009, s.283) gibi ülkelerde ilgi uyandırmıştır. Çin’in kendi değerlerinden vazgeçmeyerek uluslararası alanda yükselmeye başlaması bu devletler açısından örnek oluşturmuştur. Ayrıca 1997 ve 2007 yıllarında meydana gelen ekonomik krizlerin birçok gelişmiş ülkeye göre daha az hasarla atlması da Çin modeli ekonomik büyümeyi daha çekici hale getirmiştir (deLisle, 2010, s.501; Hunter, 2011, s.1).

1990’ların ikinci yarısında Doğu Asya’da Çin tehdidi büyüdükçe, Çin’in uluslararası endişeyi azaltmayı amaçlayan yumuşak güç çabaları daha da karmaşık hale gelmiştir. 2003’ün sonlarına doğru Çin’in “Barışçıl Yükseliş” fikri ortaya çıkmıştır. Zheng Bijian tarafından dile getirilen bu ifade, Çin’in ekonomik gelişimini devam ettirmesini ve ekonomik gelişme stratejisinin büyük ölçüde uluslararası birliğe bağlı olduğunu vurgulamıştır (Bijian, 2005). 2004 yılında Çin yönetimi “Barışçıl Yükseliş” yerine “Barışçıl Gelişme” ifadesini kullanmaya başlamıştır (Suettinger, 2004, s.1-2). Çin, yükselişinin bir tehdit oluşturmadığını daha ziyade avantaj olduğunu belirterek bölgedeki devletleri ikna etmek için çabalamıştır. Bu doğrultuda Devlet Enformasyon Ofisi tarafından 2005 yılında yayımlanan raporda “Barışçıl Gelişme” teorisine ilişkin açıklama yapılmıştır. Yapılan açıklamada barışçıl gelişmenin Çin’in modernizasyonu için gerekli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Çin’in kendi imkanlarına dayanarak ve barış, işbirliği ve gelişme ilkeleri çerçevesinde dünya barışına katkı sağlayarak gelişmesini sürdürdüğü vurgulanmıştır² (Cho ve Jeong, 2008, s.468).

² Raporun tamamı için bakınız: <http://www.china.org.cn/english/2005/Dec/152669.htm>

Barişçıl yükseliş ya da barişçıl gelişme teorisi çerçevesinde Çin, dış politika açısından güvenli bir ortam yaratmayı, çatışma ortamlarından uzak durarak ekonomik olarak gelişmeyi ve dünyaya açılmayı hedeflemektedir. Bu amaçla diğer ülkelerle anlaşmazlıklarını sona erdirerek uluslararası güveni kazanmayı amaçlamıştır. 17 toprak anlaşmazlığını “önemli tavizler vererek, söz konusu toprakların genellikle %50'sinden azını alarak çözüme kavuşturmuştur” (Gill ve Huang, 2006, s.22). Barişçıl gelişmeyi destekleyecek şekilde Çin Hükümeti dünya barişini koruma, bölgesel sorumluluğu paylaşma ve insani yardım konularında da istekli olduğunu göstermek amacıyla “Savunma Raporu, Diplomatik Rapor ve Tibet Raporu” gibi çeşitli konularda raporlar da yayınlamaya başlamıştır (Cheng Sun, 2011, s.59). Bununla birlikte birlikte Çin aynı zamanda bu politika çerçevesinde küresel düzeyde ABD, Rusya ve AB ile stratejik ilişkiler geliştirmekte, Asya Pasifik'te Japonya, ASEAN ve APEC, doğuda ise Şanghay İşbirliği ile bölgesel bariş kuşağı oluşturmaktadır” (Zheng, 2009, s.5). Bu bağlamda bölgeye yönelik dış politikasının temel taşı olarak ASEAN+3 organizasyonu üyeleri için serbest ticaret bölgesi yaratmıştır. Bölge ülkeleri diplomatik ilişkilerini geliştirebilmek için de “Doğu Asya Dostluk Anlaşması ve İşbirliği” ne katılmıştır (Gill ve Huang, 2006, s.22). Bölge ulusları arasındaki ticareti artırmayı hedef alan “Doğu Asya Zirvesi” (EAS) ile de ilişkilerini arttırmıştır (Lum, Morrison ve Vaughn, 2008, s.4). Periferisinde yer alan ülkelerle ikili ilişkiler yerine çok taraflı olanlara katılmaya ve çeşitli forumlarda aktif olmaya başlamıştır. Bu bağlamda Doğu Asya-Latin Amerika İşbirliği (FEALAC) ve Çin-Afrika İşbirliği (FOCAC) üzerine düzenlenen forumlarda yer almıştır. Ayrıca İlk FOCAC zirvesi Çin'in Afrika ile diplomatik ilişkilerinin 50. yıldönümü anısına 2006'da Pekin'de düzenlenmiştir (Jiang, 2007). Bununla birlikte Çin'in Afrika'daki meşruluğunu arttırabilmek için 1960 yılında kurulan “Çin-Afrika Halklarının Dostluk İşbirliği” nin (CAPFA) beşinci konseyi Kasım 2011'de oluşturulmuştur (“China-Africa friendship”, 2011). Bölgesel organizasyonların yanı sıra Çin, uluslararası organizasyonlarda da yer almaktadır. Nitekim BM Güvenlik Konseyi'nin bir üyesi olarak “BM Bariş Koruma Gücü”ne Fransa'dan sonra en büyük ikinci asker grubu gönderen ülke konumundadır (Lum, Morrison ve Vaughn, 2008, s.4). Bu tür uluslararası ve bölgesel organizasyonlarda bulunma Çin'in

uluslararası alanda sorumluluk üstlendiğini göstermekte ve diğer ülkelerle işbirliği yapması ise Pekin'in yükselişinin barışçıl olduğuna ilişkin algıların güçlenmesinde etkili olmaktadır.

Çin'in önemli yumuşak güç kaynaklarından bir diğerini *Çin medeniyeti* oluşturmaktadır. Kültürel değerler Çin tarafından bir "sıçrama tahtası" olarak kullanılmakta (Gill ve Huang, 2006, s.18), bu unsurlar özellikle Batılılar ve Japonya'ya karşı aynı kaderi paylaşan Asya ülkeleri arasında Çin'i ön plana çıkarmaktadır. Nitekim Çin'in hızlı yükselişi ve özellikle Doğu Asya'da Konfüçyanizme ait değerlerin kabul edilmesi Çin medeniyetine dayanan Asya değerlerinin tekrar şekillendirilmesi ve (Cho ve Jeong, 2008, s.470) özgürlük, insan hakları ve protesto hakkı gibi Batı değerlerine karşıt olarak sunulan ve merkezi istikrarı, uyumu ve zenginliği içeren "Asya Değerleri"nin oluşturulması konusunda bölgedeki devletlerin desteğini almasında etkili olmuştur (Hunter, 2011, s.14).

Çin uzun yıllar kapalı bir toplum olarak bilinmesine rağmen çoğu zaman diğer devletlerle iletişim halinde olmuş ve onlarla işbirliği gerçekleştirebilmek ve dünya barışına katkı sağlamak için çaba göstermiştir. Geçmiş dönemlerdeki faaliyetler için kamu diplomasisi kavramı kullanılmasına rağmen bu faaliyetlerle de uluslararası alanda kendini en doğru şekilde anlatabilmek ve yabancı kamuoyunun desteğini kazanabilmek hedeflenmiştir. Çin'in iç politikasında bazen değişiklik meydana gelmesine rağmen dış politika hedeflerinde çok fazla değişim olmamıştır. Önceki dönemlere benzer şekilde esas olarak *"gelişmekte olan ülkelerle dayanışmanın artırılması ve emperyalizm ile kolonyalizmin karşısında durulması, ortak ilerleme için gelişmiş ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi, ülke bütünlüğünün sağlanması ve dünya barışının korunması"* amaçlanmıştır (Lejli, 2011, s.4). Ancak Çin'in kısa süre içinde ekonomisinin önemli ölçüde güçlenmesi uluslararası toplumun dikkatinin Çin üzerine yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Bu nedenle Çin dış politika faaliyetlerine daha fazla önem vermeye başlamıştır. Yükselişinin bir tehdit olmadığını açıklayabilmek, amaçlarını ve kendisini en doğru şekilde ifade edebilmek için kamu diplomasisini yoğunlaştırmıştır.

Rumi'ye göre yeni dönemde Çin kamu diplomasisinin *"dışarıda ülkenin tanıtılmasına yönelik faaliyetler ve kültürel değişimler vasıtasıyla kamuoyu fikrini yönetme, bilginin yayılmasını sağlama ve belirli konular üzerine odaklanma"* olmak üzere üç temel özelliği bulunmaktadır (Rumi, 2004, s.13-14). Kamu

diplomasisi faaliyetleri ile gerçekleştirmek istenilenleri ise dört maddede belirtmek mümkündür (Lejli, 2011, s.5):

- 1) Halkına daha iyi bir gelecek sunmak için çok çalışan ve siyasi sistemi ve politikaları için anlayış arayan bir ülke olarak görülmek.
- 2) Korkulması gerekmeyen yükselen bir ekonomik güç, istikrarlı, güvenilir ve sorumlu bir ekonomik ortak olarak görülmek.
- 3) Dünya barışına aktif olarak katkıda bulunmaya istekli ve muktedir, uluslararası toplumun güvenilir ve sorumluluk alabilen bir üyesi olarak görülmek.
- 4) Uzun bir geçmişe sahip eski bir kültür olarak kendisine saygı duyulmasını sağlamak.

Hem kamu diplomasisinin özellikleri hem de bu faaliyetler vasıtasıyla gerçekleştirilmek istenen amaçlar birlikte değerlendirildiğinde yeni dönemde Çin kamu diplomasisinin devlet merkezli stratejik yaklaşım ile örtüştüğü görülmektedir. Ancak bu durum yeni dönemde Çin'in kamu diplomasisi faaliyetlerinde devlet dışı aktörlerin yer almadığı anlamına gelmemektedir (D'Hooge, 2011, s.20). Hükümetten tamamen bağımsız olmasa da sivil toplum kuruluşları, ticari işbirlikleri ve üniversiteler gibi hükümet dışı kuruluşlar politika yapım sürecinde hükümete tavsiyede bulunarak doğrudan veya ulusal ve uluslararası medya vasıtasıyla dolaylı olarak katkıda bulunarak kamu diplomasisi faaliyetlerinin bir parçası olmaktadır (D'Hooge, 2011, s.20-22).

Çin'in Afrika'ya Yönelik Kamu Diplomasisi Faaliyetleri

Çin-Afrika ilişkilerinin başlangıcı ve dolaylı yoldan malların değişimi (M.Ö.) ikinci yüz yıla dayanmaktadır. Bu dönemde yaşayan kraliçe Kleopatra'nın Çin ipeğinden yapılmış elbiseler giydiği söylenmektedir. Ancak Tang Hanedanlığı döneminde (M.S. 618-M.S.907) malların değişimi Afrika'nın doğu kıyıları boyunca gerçekleşmiştir. 10.ve 13. yüzyıllar arasında Song Hanedanlığı döneminde malların değişimi ile ilgili önemli gelişmeler yaşanmıştır. Ancak Çin'in söz konusu kıta ile olan ilişkilerinde en önemli zaman dilimi 14. yüzyıl ve sonrası olmuştur. Ming Hanedanlığı'nın önemli denizcisi Zheng He, Afrika'nın doğu kıyıları boyunca bir sefer düzenlemiş ve bugün Kenya, Somali ve Madagaskar olarak bilinen yerleri ziyaret etmiştir. Buna karşılık birkaç Afrika ülkesinden elçiler de

Çin'e ziyarette bulunmuştur. Daha sonra sömürgeci devletlerin istilasını nedeniyle iki taraf arasındaki dostça ilişkiler uzun bir süre askıya alınmıştır (Minghui, 2013; Greste, 2010).

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Çin-Afrika ilişkilerinde yeni bir dönem başlamıştır. 1950'lerin sonundan 1970'lere kadar Çin'in dış politikada "Afrika'ya yönelik başlıca iki hedefi olmuştur. Bu dönemde daha çok politik hedeflerini gerçekleştirme üzerine yoğunlaşan Çin, tek yasal ülke olarak tanınma ve Afrika'da o dönemde yeni bağımsızlığını kazanan ülkelerin desteğinin Tayvan'dan çekilmesini sağlama amaçları doğrultusunda kıta ile ilişkilerini sürdürmüştür" (Hughes, 2006). Afrika ülkelerinin desteğini Tayvan'dan çekmesini sağlamak ve BM kendisine destek sağlayabilmek amacıyla ekonomik gücünü yumuşak güç aracı olarak kullanmıştır (Haifang, 2010, s.53). Afrika'daki ülkeler de bağımsızlıklarını yeni kazanmaları sebebiyle Çin ile olan ilişkilerinde politik gelişmeler üzerine odaklanmış ve taraflar arasındaki ilişkide emperyalizme ve kolonyalizme karşı politik destek sağlamak amaçlanmıştır (Chun, 2012, s.11). 1955 yılında düzenlenen Bandung Konferansı'nda Afrika'da ve Asya'da yer alan ülkelerin emperyalizmin ve kolonyalizmin tarihi kalıntılarını kurtulabilmek için birbiriyle işbirliği yapmaları gerektiğine işaret edilmiştir. Bu amaçla başlatılan girişimler Çin ile resmi ilişkilerin kurulmasına zemin hazırlamıştır (Haifang, 2010, s.54).

1976'da Mao Zedong'un ölümünden sonra Çin'in Afrika'ya yönelik politikası Deng Xiaoping'in ekonomik reformları doğrultusunda değişmiştir. 1970'lerin sonunda Çin, bol sermayeye ve kalkınma deneyimi olan Batı'ya yüzünü çevirmiş, ancak Afrika'ya olan ilgi bu dönemde de devam etmiştir. "Bu dönemde taraflar arasındaki ilişkilerde ideoloji unsuru zamanla azalırken ekonomik ilişkiler daha önemli rol oynamaya başlamıştır." Çin'in "Açık kapı politikası"³ uygulamaya başladığı dönemde bağımsızlığını kazanan Afrika ülkelerinin ekonomik bağımsızlık arayışı taraflar arasında eşitlik temelinde işbirliğinin gelişmesini sağlamıştır. Bu nedenle planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçiş yoksul ülkelere yapılan kalkınma yardımlarında da değişikliğe neden olmuştur (Liang, 2012, s.40). "Çin-Afrika

³ Bakınız: Shang, Jin Wei,(1995); "The Open Door Policy and China's Rapid Growth. Evidence from City Level-Data", <http://www.nber.org/chapters/c8545.pdf>.

Ekonomik ve Teknik İşbirliği" çerçevesinde "eşitlik, karşılıklı fayda, pratik sonuçlar elde etme ve ortak kalkınma anlayışı" olmak üzere dört ilke ilan edilmiştir (Chun, 2012, s.11). Bu ilkeler ile söz konusu bölgede yer alan ülkelerin ekonomik olarak gelişebilmesi Çin'in herhangi bir şart öne sürmeden yardım etmek için istekli olduğunu bildirilmiştir (van de Looy, 2006, s.5). "1980'lerin sonu itibariyle 40'tan fazla Afrika ülkesi Çin hükümeti ile 2000'den fazla çalışanı kapsayan 2000'in üzerinde proje ve işçi sözleşmesi imzalamıştır" (Liang, 2012, s.61). 1981 yılında ilk Çinli ticari iş birlikleri Afrika'da yer almaya başlamıştır. 1980'li yıllar boyunca Çin tarafından 200'den fazla alt yapı projesi desteklenmiştir (Haroz, 2011, s.67). Soğuk Savaş yıllarında inşa edilen ve Zambiya'yı Tanzanya'ya bağlayan Tazara demiryolu Çin yardımlarının o dönemdeki en belirgin örneği olmuştur (Africa Research Institute, "Between Extremes"; Chun, 2012, s.11). Yardımların temelinde ülkelerin kendi kalkınmalarını sağlayabilecek düzeye getirilmesi fikri benimsenmiş, bu doğrultuda Çin'in Afrika Kıtası'na yaptığı yardımlar teknoloji transferi ve gerekli materyallerin sağlanması ile sınırlı kalmıştır. Ayrıca bölgede gerçekleştirilecek projelerin ve programların sürdürülebilirliği açısından yardım edilecek ülkeler ve halklarıyla yakın dayanışma içinde olunması Çin yardımlarının en önemli unsuru olmuştur (Haifang, 2010, s.56-57).

1990'lı yıllarda Afrika ülkelerinde demokratikleşme ve liberal ekonomi süreci Dünya Bankası ve IMF'nin gözetimi altında hızlanmıştır. Finans yönetiminde devletin etkisi azalmış ve bölge ekonomisinin canlandırılması konusunda pazar güçlerine daha fazla özgürlük tanınmıştır. Her alanda meydana gelen özelleşme ve liberalleşme ile birlikte Çin hükümeti de Kıta'ya yönelik politikasında değişiklik yapmıştır. Soğuk Savaş sonrasında Batı'nın artan politik baskıları nedeniyle de dikkatini tekrar Afrika üzerine yoğunlaştırmıştır (Chun, 2013) Yükselişe bağlı olarak enerji kaynaklarına olan ihtiyacın artması ülke politikasının da bu doğrultuda şekillenmesinde etkili olmuştur (Ojakorotu ve Whetho, 2008, s.37). Geleneksel işbirliğinin ötesinde, bundan sonra yapılacak kalkınma yardımlarında Afrika'daki özel sektörü canlandırma hedef alınmıştır (Haifang, 2010, s.57) ve ilk defa bu dönemde kredi ve yardımlar Afrika'ya düzenli bir şekilde gönderilmiştir (Liang, 2012, s.61). 1979-1990 arasında Afrika pazarlarında daha çok hükümet destekli yerel girişimciler yer alırken, 1990 sonrası

Çin'in bölgeye yönelik artan yatırımları ile birlikte elektronik, telekomünikasyon ve ulaşım gibi çeşitli alanlarda faaliyet gösteren Çin kökenli girişimcilerin sayısında da artış meydana gelmiştir (Chun, 2009, s.11-12). Bu dönemde yurt dışına yapılan yardımlardan ve yatırımlardan endüstriyel büyümeyi desteklemek için faydalanılmıştır (Africa Research Institute, "Between Extremes").

2000'den itibaren hem hükümet politikalarının hem de yöneticilerinin kolaylaştırıcı etkisi ile birlikte Çin'e yapılan yatırımlarda hızlı bir yükseliş meydana gelmiştir. Çin, bölge ekonomisine stratejik yatırımlarda bulunmuştur. Yatırımların düşük maliyetle ve uzun vadeli olarak bölgeye gelmesini sağlamıştır (Kaplinsky ve Morris, 2008, s.7). Böylece Afrika'ya stratejik ticaret ve yatırım konusunda destek olmuş, aynı zamanda onlara ekonomik büyüme ve kalkınma için kendi politikalarını izleme konusunda şans vermiştir. Kendi ekonomisini aşamalı olarak açmış ve böylece Afrikalı hükümetlere yeni bir ilişki modeli teklif etmiştir (Marafa, 2009, s.11). Hükümet politikası çerçevesinde 2012 yılı içerisinde Afrika ülkelere 40 milyar dolardan fazla yatırım yapmış ve gelecek üç yıl içerisinde de 20 milyar dolar yardımda bulunacağını taahhüt etmiştir (Besliu, 2013). Bölgeye yapılan yatırımların çoğu Çin hükümetinin desteğini alan işbirlikleri tarafından gerçekleştirilmekle birlikte özellikle "Dışa Açılım" politikasının ardından özel sektörün de bu konudaki faaliyetlerinde artış yaşanmıştır (Douglas, 2012). 2005 yılından beri Çin'in Afrika'daki yatırımları 30 kat artmış ve bu yatırımlar Kıta'daki 50 ülkede 2000 firma arasında gerçekleştirilmiştir (Shan, 2013).

Yatırımlar dışında Çin ayrıca başarılarını geliştirmekte olan ülkelere aktarmak üzere Afrika'nın kalkınmasını sağlamak amacıyla çeşitli bölgelerde özel ekonomik alanların kurulması için karar almıştır (Brautigam ve Tang, 2011, s.71). Dünya çapında 50 ekonomik ve ticari bölge oluşturulacağı bildirilmiş ve kurulacak olan özel ekonomik alanların her beşinden üçünün Afrika'da olacağı taahhüt edilmiştir (Brautigam ve Xiaoyang, 2011, s.30). Çin Ticaret Bakanlığı küresel girişimler başlatma adı altında yedi Afrika bölgesinin yapımı için özel fon sağlamayı kabul etmiştir. Kasım 2009 tarihi itibarıyla Zambiya, Mısır, Etiyopya, Nijerya, Morityus ve Cezayir'de özel ekonomik bölgelerin yapımına başlanmıştır. Etiyopya ve Morityus'taki bölgeler tamamen Çin'e ait iken diğerleri işbirliği niteli-

ğinde kurulmuştur (Brautigam ve Tang, 2011, s.73; Brautigam ve Xiaoyang, 2011, s.31). Çin'in desteğiyle Afrika'da kurulan özel ekonomik bölgeler öncelikle ülkelerin sanayi kapasitelerini desteklemeye katkıda bulunmuştur. Ekonomik gelişmeyi sağlayan itici güç olma özelliği sayesinde de Afrika'daki birçok devleti etkilemiştir. Bu tür oluşumların ekonomik kalkınmaya, teknoloji transferine ve iş imkanı yaratmaya olanak sağlayacağı inancı Çin'in Afrika devletleri üzerindeki yumuşak gücünün artmasında etkili olmuştur. (Kim, 2013, s.26). Nitekim ekonomik bölgelerin yapım aşamasında ev sahipliği yapan ülkelerin vatandaşlarına istihdam olanağı sağlanmıştır. Özellikle yüksek seviyede bilgi paylaşımına ve yerel idarecilerin eğitimine önem verilmiştir. Söz konusu faktörlerle birlikte sınırlı da olsa teknoloji transferi gerçekleştirilmesi ve Afrika'daki ülkelerin kendilerini geliştirmelerine katkıda bulunması sayesinde Çin, bölge halkaları düzeyinde olumlu etki bırakmayı başarmıştır (Brautigam ve Tang, 2011, s.91).

Ekonomik ilişkiler ve yatırımlar ile birlikte Çin'in Afrika'daki yumuşak güç unsurlarından bir diğerini dış yardımlar oluşturmaktadır. Çin Afrika'ya olan yardımlarını insani sebeplerden daha çok politik ve stratejik hedefleri doğrultusunda gerçekleştirmiş, bu nedenle iç politikada meydana gelen değişimlerin gerçekleştirilen yardımlar üzerinde doğrudan etkisi olmuştur (Kurlantzick, 2006, s.2; Brautigam, 2008, s.7). Maoist dönemde (1960-76) bölgedeki bağımsızlık hareketleri desteklenmekle birlikte Çin'in Güney Afrika'ya ilk resmi yardımı Gine'ye verilen faizsiz krediler aracılığıyla gerçekleşmiştir. Bu gelişmenin ardından 1964 yılında Çin Başkanı Zhou Enlai Afrika'yı ziyaret etmiş ve Çin yardımlarının düzenlenmesine ve dağıtılmasına ilişkin sekiz ilkedden bahsetmiştir. *"Eşitlik ve karşılıklı fayda ilkelerinin gözetileceği, yardımların hiçbir koşul içermeyeceği ve yardım alacak ülkenin egemenliğine saygı duyulacağı, faizsiz veya düşük faizli kredilerin geri ödenmesi konusunda alıcı ülkeye mümkün olduğunca uzun vade sağlanması, ülkeleri Çin'e bağımlı hale getirmek için değil kendilerine yetecek duruma gelmelerini desteklemek için yardımda bulunulacağı, yardım alacak ülkelerin gelirlerini arttırabilmeleri ve sermaye biriktirebilmeleri için çabuk sonuç veren projelere yatırım yapılacağı, Çin'in uluslararası pazar fiyatlarında en iyi araç-gereç sunacağı"* bu ilkeler arasında yer almıştır (Brautigam, 2008, s.9).

1977-1989 yılları arasında pazar ekonomisine geçiş sürecinde birçok bakanlık, eyalet ve büyük belediyeler hükümet tarafından onaylanan yardım faaliyetlerini yerine getirmek amacıyla ofisler kurmuş, 1980'lerdeki reformlarla bu ofisler hükümete ait işbirliği haline gelmiştir (Brautigam, 2008, s.10). Bu sayede yalnızca üst düzey hükümet yetkilileri arasında değil, işbirliği niteliğindeki kuruluşlar vasıtasıyla da yardım faaliyetlerinde bulunma imkanı doğmuş ve yardımların ulaşacağı alanda genişleme olmuştur. *"1982'de Afrika'ya ziyarette bulunan Başkanı Zhao Ziyang da bu duruma ilişkin olarak Çin yardımlarında işbirliğini ön çıkaran 'şekilde çeşitlilik' ilkesini eklediğini bildirmiştir"* (Brautigam, 2008, s.10). Çin'in 1960'lı yıllarda yardım politikası daha çok politik nedenlerden etkilenirken 1977 ile başlayan reform döneminde ekonomik etkenler ön plana çıkmıştır. Bununla birlikte *"Afrikalı ulusları emperyalist güçleri bertaraf etme konusunda ikna etme ve onları bu konuda destekleme"* gibi stratejik amaçlar da yardım projelerinin şekillenmesinde etkili olmuştur (Liu, Zhong ve Thompson, 2011, s.3-4). 1990'lı yıllara gelindiğinde ise yardım politikasını birçok faktör birlikte etkilemiştir. Ülkede artan yabancı rezervler ve *"Tiyananmen Meydanı"* olayı sonucunda Tayvan'ın tekrar diplomatik olarak tanınma çabaları ve bu konuda bir ölçüde başarılı olması Çin'in yardımlarını artırma kararı almasında etkili olmuştur (Brautigam, 2008, s.11). Bu doğrultuda bazı reformlar gerçekleştirilmiştir. Çin şirketlerine daha fazla karar alma ve özgürlük hakkı tanınmış, kendi karlarından ve zararlarından sorumlu bağımsız şirketler olarak işlemelerine izin verilmiştir (Liu, Zhong ve Thompson, 2011, s.5). Çin hükümeti devlete ait bankaları ticari ilkelere göre hareket etmeleri ve hükümet politikalarını yerine getirmeleri için Çin Kalkınma Bankası, Çin İthalat ve İhracat Bankası, Çin Tarım Bankası olarak ayırmıştır. Bu bankalar vasıtasıyla ülke içinde ve yurt dışında tarım, sanayi ve altyapı alanındaki gelişmelere katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Ayrıca söz konusu bankalar tarafından imtiyazlı kredi ve bağış projeleri olmak üzere yeni yardım araçları belirlenmiştir (Brautigam, 2008, s.11).

Ekonomik yardımlar adı altında 1995 yılına kadar bağışlar ve faizsiz krediler Çin'in Afrika'daki önemli yardım araçları olmuştur. Eximbank tarafından verilen imtiyazlı krediler resmi yardım projelerinin finansmanı için kullanılmıştır. Bu bağlamda 2005 yılı sonu itibarıyla 55 proje için 800 milyon dolar yatırım yapılmış, bu rakam iki yıl sonra 87 projeye ve 1,5

trilyon dolara yükselmiştir. Ayrıca Çinli ihracatçılara dış satımın finansmanı konusunda kısa dönemli krediler sağlanırken Çin'den mal ithalatı yapacak ülkelere de bu ihracatların sorunsuz gerçekleşebilmesi amacıyla uzun dönemli krediler verilmiştir (Brautigam, 2011, s.206). Eximbank'ın yanı sıra Çin Kalkınma Bankası aracılığıyla da Afrika'da çeşitli projeler desteklenmiştir. 2007 yılında yapılan açıklamaya göre 30 projenin finansmanı için 1 trilyon dolar harcanmıştır. Aralık 2010 tarihinde ise banka yetkilileri Afrika'daki projelerin sürdürülebilmesi için 10 trilyon dolar bütçe ayrıldığı yönünde açıklama yapmıştır. Bu bütçenin 5,6 trilyon dolarının 30 Afrika ülkesinde 35 projenin yürütülmesinde kullanıldığı açıklanmıştır (Brautigam, 2011, s.206-307). Çin'in yeni lideri Xi Jinping de 2013 yılında Afrika ülkelerine gerçekleştirdiği ziyaretler sırasında bölge ülkelerine 20 trilyon dolar finansman sağlama yönünde taahhütte bulunmuştur (Sun,2013). Sağlanan çeşitli kredilerin yanı sıra 2000 yılından itibaren vadesi dolan borçların silinmesine yönelik girişimler başlatılmıştır. İptal edilen 3,76 trilyon dolar tutarındaki borcun 2,79 trilyon doları Afrika ülkeleri bazında gerçekleştirilmiştir (Brautigam, 2011, s.205). Borçların silinmesine yönelik uygulamaların başlamasının ardından 2003 yılında Addis Ababa'da düzenlenen Zirve'de Başkan Hu Jintao tarafından Afrika ülkelerinden az gelişmiş ülkelere yapılan ihracatta vergi uygulanmayacağı sözü verilmiştir (Brautigam, 2008, s.18). Son 15 yılda, Çin ve Afrika arasındaki yıllık ticaret artışının ortalama %30 olması ile birlikte Çin, Afrika'nın en büyük ticaret ortağı olmuş ve 2015 yılında iki ülke arasındaki ticaret hacmi 180 milyar dolara ulaşmıştır. 2000'den 2011'e kadar Çin'in Afrika'ya yapacağı toplam mali taahhütler 73 milyar dolara ulaştı (Strange ve ark. 2013). 21. yüzyılın başından bu yana, Çin'in Afrika ile ticari ilişkileri ve bölgeye yatırımı da katlanarak artmıştır. Doğrudan yabancı yatırım girişleri 2000 yılında 75 milyon dolardan 2014 yılında 3.2 milyar dolara yükselmiştir (MOFCOM 2015) ve 2015 yılı itibarıyla Afrika ile ticaret hacmi 300 milyar dolara ulaşmıştır (Nantulya, 2017) 2011-2017 yılları arasında Afrika altyapı projelerini finanse etmek için kullanılan kredilerle birlikte toplam 130 milyar dolar borç almıştır. 2018 FOCAC Zirvesinde de 10 Çin-Afrika işbirliği projesini finanse etmek için Başkan Xi 60 milyar dolar vermiştir (African Liberty, 2018).

Ekonomik yardımların dışında Çin Afrika'da altyapı, sağlık ve eğitim gibi alanlarda yardım faaliyetlerine devam etmiştir. Özellikle binaların

onarılması ve inşasını kapsayan “*tesis projelerine*” ve teknik eğitim ve yardımı içeren “*işbirliği projelerine*” önem vermiştir. Bu çerçevede “2005 yılında Afrika’da 26 tesis ve 36 tane de işbirliği projesine yardım edilmiştir” (Brautigam, 2008, s.15-16). Cezayir’e “*nükleer reaktör tedarik edilmesi, Etiyopya’ya ve Cibuti’ye modern telekomünikasyon sisteminin kurulması, Sierre Leone’a ve Liberya’ya yollar ve otellerin yapılması*” gibi projeler desteklenmiştir (Kurlantzick, 2006, s.4; Alden, 2005, s.151). Altyapı yardımlarının yanı sıra Çin, Afrika’yı sağlık ekipleri ile de önemli ölçüde desteklemiştir. “1964’te Cezayir’e ilk sağlık ekiplerinin gönderilmesiyle başlayan sağlık diplomasisi”, bu tarihten sonra da devam etmiştir. 15.000 doktor ve sağlık personeli 47’den fazla Afrika ülkesine gönderilmiş ve yaklaşık 180 milyon hasta tedavi edilmiştir (Uchehara, 2009, s.106). 2007 yılında her birinde ortalama 25 doktor ve hemşirenin yer aldığı 48 sağlık ekibi dünya çapında 47 ülkede hizmet vermiştir (Brautigam, 2008, s.16). Ayrıca Afrika ülkelerine bedava ilaç yardımı yapılmış ve özellikle sıtma ve HIV/AIDS gibi bulaşıcı hastalıkların önlenmesi ve tedavi edilmesi için aktif programlar düzenlenmiştir (Stam, 2006; Thompson, 2005). 2011 yılında düzenlenen Çin-Afrika İşbirliği Konferansı’nda da gelecek beş yıl içerisinde Çin’in geliştirmekte olan ülkelere yaklaşık 3.000 sağlık uzmanı gönderme ve 100 hastane için gerekli olan ilaçları ve sağlama yönünde planlamalar yapıldığı bildirilmiştir (“Health Diplomacy”,2011).

2000’li yıllardan itibaren Çin dış yardımlarında eğitime daha fazla önem vermeye başlamıştır. Bu amaçla Çin özellikle kentleşme, ekonomik büyüme ve yoksulluğu azaltma konusundaki deneyimlerini Afrika ülkeleri ile paylaşma üzerine odaklanmıştır. Yönetim, ekonomi, tarım, sağlık, eğitim, hukuk gibi 20 farklı alanda kısa ve uzun dönemli olmak üzere 80.000’den fazla insanın katıldığı eğitim programları düzenlemiştir (Brautigam,2008, s.16). 2005 yılında BM’nin Milenyum Kalkınma Hedefleri üzerine düzenlediği toplantıda Çin, 2006-2009 yılları arasında geliştirmekte olan ülke vatandaşları arasından 30.000 kişinin eğitimini taahhüt etmiştir. Çin açısından eğitim yardımında önemli bir paya sahip olan diğer faktör ise Çin’de üniversite eğitimi görmek isteyen öğrenciler için sağlanan burslar olmuştur. Sömürgeci dönemin sonlarına doğru Çin, bağımsızlık savaşı veren Kenya, Uganda ve Malavi gibi koloni ülkelerden öğrenci ağırlamıştır. 2006 yılında “18.000’den” fazla öğrencinin Çin’de eğitim görmek için hükümet bursundan yararlandığı tahmin edilmektedir. Söz konusu yılda

düzenlenen Çin-Afrika İşbirliği Forumu'nda bu burstan faydalanabilecek Afrikalı öğrenci sayısının "2000'den 4000'e" çıkarılacağı söylenmiştir (Brautigam, 2009, s.121). 2013 yılı itibarıyla de Çin'de eğitim gören Afrikalı öğrenci sayısının 12.000 olduğu tahmin edilmektedir (Allison, 2013).

Çin hükümeti tarafından yürütülen projelerin yanı sıra hükümet desteği alan şirketler de sosyal sorumluluk çerçevesinde "yollar, köprüler ve hükümet binaları" yapım faaliyetleri gibi daha çok görünür nitelikte çalışmalarda yer almıştır (Sautman, 2007, s.86). "Afrika'yı aydınlatma projeleri arasında en büyük paya sahip olan hidroelektrik istasyonu Sinopec tarafından kurulmuştur. CNMC (China Nonferrous Metal Mining) uzun süre Zambiya halkının sosyal ve ekonomik gelişmelerini desteklemek için okullar, yollar, klinikler inşa etmiştir. Angola'da ise CREC (China Railway Group) özellikle içme suyu ihtiyacının karşılanmasına yönelik projelerde rol oynamıştır" (Bednarz, 2013, s.9-10). Çin hükümeti tarafından desteklenen şirketler altyapı dışında sağlık ve eğitim gibi alanlarda da bölge ülkelerine yardımda bulunmuştur. Bu bağlamda 2011 yılında yalnızca Zambiya'ya hem eğitim hem de sağlık alanında "30.000 dolarlık" yatırım yapılmıştır. Eğitim faaliyeti için gerekli olan araç-gereç sağlanmış, kadın ve çocukların eğitiminin desteklenmesi için bağışta bulunulmuştur. Ayrıca Afrika ülkeleri için gerekli olan teknisyenlerin yetiştirilebilmesi için bu kişilerin Çin'de eğitim görmelerini sağlamak amacıyla anlaşmalar imzalanmıştır. Bunun dışında gerekli sertifikaların alınabilmesi için de Huawei gibi şirketler aracılığıyla çeşitli üniversiteler ile işbirliği yapılmıştır (Bednarz, 2013, s.6-7).

Günümüzde de Çin-Afrika arasındaki tamamlayıcı ilişki iki tarafın birbirine olan ihtiyacı ile güçlenmeye devam etmektedir. "Afrika'nın zengin kaynakları Çin'in büyümeye devam ettirebilmesi için gerekli iken, Afrika da ihtiyacı olduğu malları söz konusu ülkeden karşılamaktadır" (Marafa, 2009, s.19). Dolayısıyla Çin'in yalnızca kendi çıkarları doğrultusunda kıta ile ilişkide bulunmaması, karşı tarafın da ihtiyacının karşılanmasına katkıda bulunacak şekilde ilişkiler geliştirmesi Afrika hükümetleri ve halkları tarafından olumlu karşılanmasını sağlamaktadır.

Sonuç

Çin'in yumuşak güç unsurları arasında Pekin Konsensüsü ve Çin gelişme modeli, barışçıl dış politika ve Çin medeniyeti bulunmaktadır. Ancak

1978'lerde başlayan reformlar sonucu ekonomi de Çin için önemli bir yumuşak güç kaynağı haline gelmiştir. Çin hem politik sisteminin ve politikalarının daha iyi anlaşılmasını sağlamak hem de diğer devletler için tehdit oluşturmadığını belirtmek için kamu diplomasisi faaliyetlerini arttırmıştır.

Çin yumuşak güç unsurlarını dış dünyaya aktarmak ve uluslararası toplumun endişelerini azaltmak için diğer ülkelerle benzer kamu diplomasisi uygulamalarında bulunmaktadır. Ancak özellikle Sahraaltı Afrika'da Çin'in yumuşak gücünün hissettirilmesinde kamu diplomasisi aracı olarak ekonomik ilişkiler, yatırımlar ve dış yardımlar önemli rol oynamakta ve bu faaliyetler ile Sahraaltı Afrika'nın sürdürülebilir kalkınması için çaba harcadığına ilişkin algı oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda ekonomik ilişkiler çerçevesinde bölge ile eşitlik temelinde karşılıklı faydayı ve bağımlılığı vurgulayan ticari anlayış benimsenmektedir. Ayrıca Çin, yalnızca kendi çıkarları doğrultusunda değil, karşı tarafın da ihtiyacını karşılamaya yönelik ticari ilişkiler geliştirmektedir. Özel şirketlerini finanse ederek birçok devletin riskli gördüğü altyapı alanına yatırım yapmaktadır. Bununla birlikte bu konuda ev sahibi ülkedeki kamu ve özel işbirliklerini de desteklemektedir. Özel ekonomik bölgeler vasıtasıyla bölgeye teknoloji transferi yapmakta ve yerel halka iş imkanı sağlamaktadır.

Ekonominin yumuşak güç unsuru olarak kullanılmasında dış yardım faaliyetlerinden de faydalanılmaktadır. Yardımların temelinde ülkelerin kendi kalkınmalarını sağlayabilecek düzeye getirilmesi fikrini benimsenmekte, ancak politik ve stratejik hedefler doğrultusunda da yardım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu doğrultuda Çin, büyük meblağlarda yapılan yardımların yanı sıra kredi ve bağış gibi yeni yardım araçlarından da faydalanmaktadır. Ekonomik ve sosyal alandaki yardımlar birincil nitelikte olmasına rağmen teknik eğitim ve işbirliği projeleri, yönetim, ekonomi, sağlık, tarım, hukuk gibi alanlardaki eğitim programları da Çin'in önemli dış yardımları arasında yer almaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

**China's Public Diplomacy Activities for
Sub-Saharan Africa in the Context of Soft Power
Concept**

*

Elif Yıldırım

Yalova University

Although public diplomacy is not new, it has become more prominent especially in recent years and has provided the basis for the use of soft power. The activities carried out to gain the love of the peoples of other countries by using soft power components such as culture, domestic politics, foreign policy and economy have become the most important elements of public diplomacy. Today many states are engaged in public diplomacy. While the countries' practices towards regions differ, it is often common objectives to understand, inform and influence the other party by listening, to ensure that misunderstandings and acceptances are eliminated, and to establish relations with foreign citizens in the long term. In this study, the public diplomacy activities of China in Sub-Saharan Africa, which stands out with its rising economy, have been examined. In this context, firstly, the concepts of soft power and public diplomacy were explained. Soft power is expounded according to Nye's views, public diplomacy is considered as new public diplomacy within the scope of Cull's classification.

According to Nye, soft power refers to the ability to reach through lure instead of hard to use or money. In other words, it is possible to reach the desired results of a state, as well as the coercive diplomacy methods, if the target states accept its system, admire its values and want to follow it. As a matter of fact, gathering around common values through soft power and creating a space for cooperation with other states gives the other party the opportunity to accept and influence their goals without any obvious threat. Although persuasion and verbal influence is important, soft power does not only consist of these elements. However, it should also have the

ability to attract. Concordantly, the soft power is able to influence and manipulate the parties in the behavioral aspect; In terms of resources, expresses the values that make up the charm. According to Nye, it is possible to classify the sources of soft power as culture, political values and foreign these are key elements of soft power, but it is possible to diversify soft power sources. Factors known as hard power, such as economics, can sometimes be a source of soft power. Having a successful economic model without sacrificing a country's own values and policies emerges as the factors that attract others and enable them to model. In addition, states with strong economies can utilize their economies as a source of sanction and payment power and benefit from its attractive power in order to achieve what they want. China's soft power components include the Beijing Consensus and China's development model, peaceful foreign policy and Chinese civilization. However, as a result of the reforms that began in 1978, the economy has become an important source of soft power for China. China has increased its public diplomacy activities in order to ensure a better understanding of its political system and policies, and not to pose a threat to other states.

China has implemented similar public diplomacy with other countries in order to transfer the elements of soft power to the outside world and to reduce the concerns of the international community. However, especially in Sub-Saharan Africa, economic relations, investments and foreign aid play an important role as a public diplomacy tool in China's soft power, and it aims to create a perception that efforts are being made for the sustainable development of Sub-Saharan Africa. In this context, in the framework of economic relations, commercial understanding that emphasizes mutual benefit and dependence on the basis of equality with the region is adopted. In addition, China develops trade relations not only for its own interests, but also for the needs of its counterparts. By financing private companies, it invests in the infrastructure where many states consider it risky. It also supports public and private partnerships in the host country. It transfers technology to the region through special economic zones and provides employment opportunities for local people.

Foreign aid activities are also used in the use of the economy as a soft power element. On the basis of the aid, the idea of bringing countries to their own level is adopted, but at the same time aid activities are carried

out in line with the political and strategic objectives. In this regard, China benefits from new aid instruments such as loans and donations, as well as the aid provided in large sums. Although economic and social assistance is of primary importance, education programs in areas such as technical education and cooperation projects, management, economics, health, agriculture and law are among the important foreign aid of China.

The assessment shows that for China, the economy is a source of soft power in Sub-Saharan Africa. As a matter of fact, the existence of a unique model of China and the increase in its economy are attracting elements for Sub-Saharan African countries. In the use of the economy as a means of soft power, both state and non-state actors are engaged in various public diplomacy activities. In this context, economic relations with the region, investments in the region and foreign aid are considered as important public diplomacy activities in Sub-Saharan Africa.

Kaynakça / Reference

- Ajetunmobi, W. (2018). *China pledges \$60 billion to africa, says 'no strings attached*. 11.05.2019 tarihinde, <https://www.africanliberty.org/2018/09/04/china-pledges-60-billion-to-africa-says-no-strings-attached> adresinden erişildi.
- Alden, C. (2005). China in africa. *Survival*, 47(3), 147-164.
- Allison, S. (2013, 7 Haziran). Fixing China's image in africa: One student at a time. *The Guardian*, 16.12.2013 tarihinde http://www.dailymaverick.co.za/article/2013-06-07-fixing-chinas-image-one-student-at-a-time/#Uq-fuJ_IYF adresinden erişildi.
- Bednarz, L. (2013). *CSR in Africa*, 16.12.2013 tarihinde <http://www.sinoafrica.org> adresinden erişildi.
- Besliu, R. (2013). *China and the US court Africa*. 02.01.2014 tarihinde , <https://yaleglobal.yale.edu/content/china-and-us-court-africa> adresinden erişildi.
- Brautigam, D. (2008). "China's African aid: Transatlantic challenges," German Marshall Fund of the United States, Washington, DC., 15.12.2013 tarihinde, <http://www.gmfus.org/publications/index.cfm> adresinden erişildi.

- Brautigam, D. (2009). *The dragon's gift: The real story of China in Africa*. Oxford University Press.
- Brautigam, D. ve Xiaoyang, T. (2011). African shenzhen: China's special economic zones in Africa. *The Journal Of Modern African Studies*, 49(1), 27-54.
- Brautigam, D. ve Xiaoyang, T. (2011). China's investment in special economic zones in Africa içinde *Special economic zones: Progress, emerging challenges, and future directions*, (Ed.) Farole, Thomas, and Gokhan Akinci. Washington DC: World Bank.
- Brautigam, D. (2011). Chinese development aid in Africa: What, where, why, and how much?, içinde *Rising China: Global challenges and opportunities*, (Ed.) Golley, Jane, and Ligang Song. Canberra: Australia National University Press.
- Carlsson, G., Keet, D., Aning, K., Wenping, H., Mutesa, F., Kragelund, P., ... , Geda, A. (2010). *The rise of China and India in Africa: Challenges, opportunities and critical interventions*. Uppsala, Sweeden: Zed Books Ltd.
- Sao-Cheng, S. (2011). The approaches of China's soft power strategy. *WHAMPOA—An Interdisciplinary Journal*, 61, 53-64.
- Cho, Y. N. ve Jeong, J. H. (2008). China's soft power: Discussions, resources, and prospects. *Asian Survey*, 48(3), 453-472.
- Chun, Z. (2013). The Sino-Africa relationship: Toward a new strategic partnership. *Emerging powers in Africa*, 23.12.2013 tarihinde [http://www.Ise.ac.uk/DEAS/...\(SR-016-Chun.pdf](http://www.Ise.ac.uk/DEAS/...(SR-016-Chun.pdf) adresinden erişildi.
- Cull, N. J. (2010). Public diplomacy: Seven lessons for its future from its past. *Place Branding And Public Diplomacy*, 6(1), 11-17.
- Cull, N. J. (2009). Public diplomacy: Lessons from the past. *CPD Perspectives On Public Diplomacy*, 2(19), 2-62.
- DeLisle, J. (2010). Soft power in a hard place: China, Taiwan, cross-strait relations and US Policy. *Orbis*, 54(4), 493-524.
- Douglas, K. (2012). *Understanding Chinese investment in Africa*, 16.12.2013 tarihinde <https://www.howwemadeitinafrica.com/understanding-chinese-investment-in-africa/> adresinden erişildi.
- Gill, B., ve Huang, Y. (2006). Sources and limits of Chinese 'Soft Power'. *Survival*, 48(2), 17-36.

- Haifang, L.(2010). China's development cooperation with Africa: Historical and cultural perspectives, in (F. Cheru ve C. Obi ed.) *The Rise of China&India In Africa* (p.53-63.) London:Zed Books.
- Haroz, D. (2011). China in Africa: Symbiosis of exploitation. *Fletcher F. World Aff.*, 35, 65.
- Health Diplomacy (2011). *In Africa, China's soft power provides a healing touch.* 02.01.2014 tarihinde <http://knowledge.wharton.upenn.edu/article/health-diplomacy-in-africa-chinas-soft-power-provides-a-healing-touch/> adresinden erişildi.
- Hughes, C. R. (2006). *Chinese nationalism in the global era.* London: Routledge.
- Hunter, A. (2009). Soft power: China on the global stage. *Chinese Journal Of International Politics*, 2(3), 373-398.
- Kalathil, S. (2011). China's soft power in the information age: Think again. *Institute For The Study Of Diplomacy.* ISD Working Papers In New Diplomacy, Mayıs, 22.12.2013 tarihinde https://isd.georgetown.edu/sites/isd/files/Kalathil_Chinas_Soft_Power.pdf adresinden erişildi.
- Kaplinsky, R., McCormic, D., Morris, M., (2010). Impacts and challenges of a growing relationship between China and Sub-Saharan Africa. in: Padayachee, V. (Ed.), *The political economy of africa.* Taylor And Francis, Routledge, 389-409.
- Kennedy, S. (2010). The myth of the Beijing consensus. *Journal Of Contemporary China*, 19(65), 461-477.
- Kim, Y. (2013). Chinese-led sezs in Africa: Are they a driving force of China's soft power?. *Stellenbosch University Centre for Chinese Studies*, February, 1-31.
- Kurlantzick, J. (2006). *Beijing's Safari: China's move into Africa and its implications for aid, development, and governance.* Carnegie Endowment for International Peace.
- Lee, S. J. (2009). *China's soft power: Its limits and potentials*, (EAI Issue Briefing No. MASI 7), 2, 12.12.2013 tarihinde, http://www.eai.or.kr/data/bbs/eng_report/2009103016723.pdf adresinden erişildi.

- Lejli, H. A. (2011). *Public diplomacy of people's republic of China*. Sarajevo School of Science and Technology, Sarajevo. 10.12.2013 tarihinde <http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2011-symposium/Public-Diplomacy-of-People's-Republic-of-China-Anja-L-Hessarbari.pdf> adresinden erişildi.
- Leonard, M., Stead, C., ve Smewing, C. (2002). *Public diplomacy*. London: Foreign Policy Centre.
- Xue, L. (2012). *China's dilemma in its soft power: How to build its national image*. Doctoral Dissertation, Master's Thesis, Aalborg Universitet, Aalborg, DK.
- Liu, Y., Zhong, L., ve Thompson, T. (2011). Assistance of Chinese characteristics: China's aid program in Africa and its consequences. *Proceeding Of China's Role In Global And Regional Governance*. Nanyang Technological University Available at <http://www.sinoafrica.org/en/node/958> on 16.12.2013.
- Looy, J. V. D. (2006). *Africa and China: A strategic partnership?*. African Studies Centre Working Paper No. 67, Leiden, The Netherlands.
- Lum, T., Morrison, M. W., ve Vaughn, B. (2008). China's soft power in Southeast Asia. CRS Report For Congress RL34310. Washington, DC: Congressional Research Service, 4 January.
- Marafa, L. M. (2009). Africa's business and development relationship with China. *Seeking Moral And Capital Values Of The Last Economic Frontier*. Uppsala: Nordiska Afrikainstitutet.
- Melissen, J. (2005). *Wielding soft power: The new public diplomacy*. Clingendael Diplomacy Papers. Hague, Netherlands: Clingendael Netherlands Institute Of International Relations.
- Kong, M.H. (2003). *Sino-African relations and China's policy towards Africa*. Bureau of International Co-operation of the Chinese Academy of Social Sciences, 13 May. 12.09.2013 tarihinde http://bic.cass.cn/english/infoShow/Arcitle_Show_Conference_Show.asp?ID¼-32&Title¼&strNavigatio adresinden erişildi.
- Ministry of Commerce (MOFCOM). (2015). *The white paper on China's foreign aid, 1955- 2009*.

- Nantulya, P. (2017). *Pursuing the China dream through Africa: Five elements of China's Africa strategy*. Africa Center For Strategic Studies, *Spotlight*, 6 April, 15.5.2019 tarihinde <https://africacenter.org/spotlight/china-dream-five-elements-china-africa-strategy> adresinden erişildi.
- Nye, J. S. (2005). *Yumuşak güç: Dünya siyasetinde başarımın yolu*, (R. İ. Aydın Çev.) , Ankara: Elips Kitap Yayınları,
- Nye Jr, J. S. (2013). Hard, soft, and smart power. In *The Oxford Handbook Of Modern Diplomacy* (559-574), Oxford: Oxford University Press.
- Nye Jr, J. S. (2003). *The paradox of American power: Why the world's only superpower can't go it alone*. Oxford:Oxford University Press.
- Ojakorotu, V., ve Whetho, A. (2008). Sino-African relations: The cold war years and after. *Asia Journal of Global Studies*, 2(2), 35-43.
- Pang, Z..(2009). China's soft power dilemma: The Beijing consensus revisited. In Mingjiang Li, (Ed.), *Soft power: China's emerging strategy in international politics*. Lanham, Md.: Lexington Books: 125-141.
- Qingan, Z., ve Jinwei, M. (2012). *How 21st-Century China sees public diplomacy as a path to soft power*. *Global Asia*, 7(3), 18-23.
- Rawnsley, G. D. (2008). China talks back: Public diplomacy and soft power for the Chinese century. In *Routledge Handbook Of Public Diplomacy* (p. 302-311). Routledge.
- Roth, J. O. (2007). China discovers public diplomacy, *Documento de Trabajo*, 12.12.2013 tarihinde http://www.realinstitutoelcano.org/documentos/WP2007/WP24-2007_Otero_China_Public_Diplomacy.pdf adresinden erişildi.
- Roy, D. (1994). Hegemon on the horizon? China's threat to east asian security. *International Security*, 19(1), 149-168.
- Sancar, G. A. (2012). *Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler*, (1. Bsm), İstanbul: Beta Yayınları.
- Sautman, B., ve Hairong, Y. (2007). Friends and interests: China's distinctive links with Africa. *African Studies Review*, 50(3), 75-114.
- Shan, H.(2013). *China's African Investment Grows 30 Fold*, 16.12.2013 tarihinde http://china.org.cn/business/2013-07/12/content_29403154.htm#.Uq8JKSHIWGc adresinden erişildi.

- Sigsgaard, J. N. (2011). The new era of diplomacy: The effects of public diplomacy, nation branding and cultural diplomacy. LAP LAMBERT Academic Publishing.
- Strange, A., Park, B., Tierney, M. J., Fuchs, A., Dreher, A., ve Ramachandran, V. (2013). *China's development finance to Africa: A media-based approach to data collection*. CGD Working Paper 323, Center for Global Development, Washington, DC.
- Sun, Y. (2013). China's increasing interest in Africa: Benign but hardly altruistic. *Brookings*, 5 April, 16.12.2013 tarihinde <http://www.brookings.edu/blogs/up-front/posts/2013/04/05-china-africa-sun> adresinden erişildi.
- Szondi, G. (2008). *Public diplomacy and nation branding: Conceptual similarities and differences*. Discussion Papers in Diplomacy. Hague, Netherlands: Clingendael Netherlands Institute of International Relations.
- Thompson, D. (2005). China's soft power in Africa: From the "Beijing Consensus, to health diplomacy. *China Brief* 5(21), 1-4.
- Uchegara, K. E. (2009). China-Africa relations in the 21st century: Engagement, compromise and controversy. *Uluslararası İlişkiler/International Relations*, 6(23), 95-111.
- Zheng, D. E. (2009). China's use of soft power in the developing world: Strategic intentions and implications for the United States. In (Ed.) Carola McGiffert, *Chinese Soft Power and Its Implications for the US*, (p.1-9).

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Yıldırım, E. (2019). Yumuşak güç kavramı bağlamında Çin'in sahraaltı Afrika'ya yönelik kamu diplomasisi faaliyetleri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 2373-2403. DOI: 10.26466/-opus.565691